

Eğitim Felsefesi Bağlamında Kültürel Dokunun Yeniden İnşası Sürecinde Yapısal Değişkenlerin İncelenmesi

Ayşe Köseoğlu

Psikolojik Danışman ve Rehber ğretmen

aysekoseoglupdr@hotmail.com, ORCID:0009-0002-0596-4485

zet

Eğitim felsefesi bağlamında kültürel dokunun yeniden inşası sürecinde yapısal değişkenlerin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada kültür, kültürel doku, yapısal süreç, kültürün bireyler, toplumlar ve kurumlar açısından önemine değinilecektir. Kültür bireylerin fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesini sağlamaktadır. Bireyler içerisinde yaşadığı toplumun kültürel özelliklerinden etkilenerek iyiyi, doğruyu, güzeli ve çirkinini öğrenerek kişiliklerini oluştururlar. Ayrıca aynı kültüre inanan insanlar belirli değerlerin korunmasında mutabık oldukları için bireyler arasında sosyal dayanışmayı sağlamaktadır. Toplum ve kültür birbirini tamamlayan iki ögedir. Nerede bir toplum varsa orada kültürden söz edebiliriz. Toplum, devraldığı kültürel unsurlarda değişim yaratarak ya da değiştirmeden sonraki nesillere aktarmaktadır. Kültür, birikimli bir şekilde yaşamaktadır. Kurumlar toplum içerisinde yaşayan örgütler olduğu için, içinde yaşadıkları kültürden etkilenmektedirler. İşletmeler hedeflerine ulaşmak için çevresel faktörleri dolayısıyla da faaliyette bulunduğu kültürün özelliklerini göz önünde bulundurmalıdırlar. Kurum çalışanları bir kültürün temsilcileri oldukları için, mensubu oldukları kültürün özelliklerini de kuruma taşımaktadırlar. Kurumlar farklı kültürel özelliğe sahip bireylerden oluşabilmektedir. Kültür gerek işletme çalışanlarının birbirleriyle gerekse çalışanların işletmelerin amaçlarına bağlanmasında belirleyicidir. Kurumlar amaçlarına ulaşmak için çalışanların desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Felsefesi, Kültürel Doku, Yapısal Değişkenler

Investigation of Structural Variables in the Process of Reconstruction of Cultural Fabric in the Context of Educational Philosophy

Abstract

In this study, which aims to examine the structural variables in the process of rebuilding the cultural fabric in the context of educational philosophy, culture, cultural texture, structural process, the importance of culture for individuals, societies and institutions will be discussed. Culture provides the satisfaction of physiological and social needs of individuals. Individuals form their personalities by learning the good, the truth, the beautiful and the ugly by being influenced by the cultural characteristics of the society in which they live. In addition, people who believe in the same culture provide social solidarity between individuals because they agree Decently on the protection of certain values. Society and culture are two elements that complement each other. Wherever there is a society, we can talk about culture. Society transfers it to the next generations by creating changes in the cultural elements it inherits or without changing them. Culture lives in a cumulative way. Since institutions are organizations that live in society, they are influenced by the culture in which they live. In order to achieve their goals, enterprises should take into account environmental factors and therefore the characteristics of the culture in which they operate. Since the employees of the institution are representatives of a culture, they also carry the characteristics of the culture they belong to to the institution. Institutions may consist of individuals with different cultural characteristics. Culture is decisive in connecting both business employees with each other and employees to the goals of enterprises. Organizations need the support of employees in order to achieve their goals.

Key Words: Educational Philosophy, Cultural Texture, Structural Variables

Giriş

Gündelik hayatta kültür kavramı sanat, davranış, uygarlık, folklor, konuşma, giyinme, yaşam tarzı gibi pek çok olguyu karşılamak için kullanılmaktadır (Aktan, 2007:2, Güvenç, 2020:121, Güney, 2020b: 93, Doğan, 2018:11, Oğuz, 2011:126-127).

Kültür ilk etapta bir toplumun genel yaşam biçimi olarak düşünülse de kültür kavramı, tanımlamasında görüş birliğine varılamayan kavramlardandır. Kültür kelimesi soyut ve maddi unsurların karşılığı olabilmektedir (Güney, 2020a: 24-25, Tutar, 2017:7, Güvenç, 2020:122).

Kültür kelimesinin tarımla ilgili bir kavram şeklinde ortaya çıktığı düşünülmektedir. Kültür

kelimesi kaygı, inanışlar gibi soyut anlamının yanında insanların ürettiği her türlü aleti simgeleyen somut anlamda da kullanılmıştır. Bir toplulukta yaşayan insanın ömrü boyunca edindiği tüm öğrenmeler kültürü oluşturmaktadır (Aktan, 2007:21).

Dünyaya henüz adım atmış birey, dinini, konuşmasını, yaşam tarzını, teknik bilgiyi bir kültür çevresi içinde öğrenmektedir. Doğa karşısında güçsüz olan insanlar doğaya karşı mücadeleyi, bir araya gelerek, toplum halinde yaşayarak göstermişlerdir (Oğuz, 2011:128).

Eğitim Felsefesi Bağlamında Kültürün Kavramsal erevesi

Kültür kavramının Latince edere-cultura yani toprak kültürü kelimelerinden oluştuğu savunulmakla birlikte Latince yetiştirmek, korumak gibi anlamları olan colere szcğnden gelen cultura kelimesinin de kültürü ifade etmek için kullanıldığı görülmektedir (Doğan, 2018:17).

Tarımsal etkinlikleri ifade etmek için kullanılan cultura kelimesi; onarmak, ekip biçmek, eğitmek, inşa etmek anlamlarını ifade eden colere fiilinden üretilmiştir. Romalılar doğal süreci dışında insan emeği sonucunda oluşan bitkileri cultura szcğyle ifade etmişlerdir. Günümüzde de sera ortamında yetiştirilen bitkiler kültür bitkisi olarak ifade edilmektedir (Güney, 2020a: 23-24, Oğuz, 2011:125, Doğan, 2018:10, Güvenç, 2020:122).

Kültür kavramının ortaya çıkışı somut bir olgu olan tarım merkezlidir. Tarımsal etkinlikler için kullanılan cultura szcğ kültür kelimesinin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Kelime gücünü geçmiş dönemlerin temel ekonomik ve sosyal uğraşının tarım olmasından almaktadır (Erkmen, 2010:97).

İnsanların doğayla mücadele süresince ve birbirleriyle ilişkileri sonucunda edindikleri davranış kalıplarının temelinde kültür bulunmaktadır. İnsanların g durumlardan çıkmak adına buldukları çözümler zamanla kalıcı hale gelerek kültürün oluşmasını sağlamıştır (Erkmen, 2010:99).

Kültür kelimesi İngilizceye culture şeklinde XV. yüzyıl başlarında geçmiştir. Ve iftilik, doğal büyüme süreci gibi anlamlarda kullanılmıştır. Kültür kelimesinin soyut olguları karşılamak için kullanılması kırılma noktasını oluşturmuştur (Güney, 2020b: 99).

Romalı filozoflar Cicero ve Horaitus kültür kavramını insanın eğitilmesini ifade etmek için

kullanmışlardır. Cicero'nun insan nefsinin terbiyesi olarak kullandığı "culture animi" günümüzde de bireyin topluluk içerisinde belirli ilkelere göre davranması, karakter sahibi olma anlamları için kullanılmaktadır (Erkmen, 2010:103).

Voltaire tarafından culture sözcüğü, insan zekâsıyla ilişkilendirilerek, insan zekâsının gelişim evrelerini ifade etmek için kullanılmıştır. XVIII. yüzyılın sonlarıyla beraber kültür kavramı tekil anlamından uzaklaşarak; bir topluluğun, bir halkın düşünce ve değer birliğini oluşturan düşünsel, sanatsal, teknik varlıklar olarak kullanılmaya başlanmıştır. Böylece kültür kavramıyla bir toplumu oluşturan tüm unsurlar ifade edilmeye başlanmıştır (Köse, v.d.,2001:171).

J. G. Herder tarafından bu spesifik kavram, toplumlar arasındaki kültürel farklılıklar ve bir topluluk içerisindeki gruplar arasında farklı kültürel özellikleri ifade etmek için "kültürler" şeklinde kullanılmıştır (Oğuz, 2011: 126-127, Karadirek ve Genç, 2020: 5-10, Güvenç, 2020:121-129).

Başlangıçta tarımsal etkinlik gibi somut olguları karşılamak için kullanılan kültür kavramı zamanla soyut olguları karşılamak için kullanılmaya başlamıştır. İnsanın belirli ilkelere göre davranmasını ifade ederek başlayan soyutlaştırma zamanla zekânın gelişim evrelerini ifade etmek için kullanılmıştır (Köse, v.d.,2001:179).

Kültür ifadesi "kültürler" şeklinde kullanılarak, farklı toplulukların kendilerine özgü kültürel özellikler gösterebileceğini hatta topluluk içerisinde de grupların kendine özgü kültürel özellikler gösterebileceği ifade edilmiştir (Erkmen, 2010:108).

Topluluklar arasındaki kültür farklılıkları kolektif zihinsel programlamanın farklılığından ortaya çıkmaktadır. Topluluktaki ortak paylaşımlar kültürü oluşturmaktadır. Kültür, bir topluma kendini ait hisseden insanların inanç, değer ve normları paylaşmasıdır (Karadirek ve Genç, 2020: 5-7).

Kültür sözcüğünün ilk kullanıldığı dönemlerde, ekonomik ve sosyal yaşam tarım temelli bir yaşandı, dolayısıyla o dönemde oluşan kavramların tarımsal temelli olması olağan görülmelidir. Yetiştirmek, ekmek, biçmek anlamlarıyla vücut bulan kültür kavramına süreç içerisinde soyut anlamlar yüklenmiştir (Köse, v.d.,2001:181).

Kavram günümüzde daha çok; örf, adet, gelenek, görenek, sanat, dil, folklor gibi soyut olguları karşılamak için kullanılmaktadır. Toplum ve kültür içe içe geçmiş iki unsurdur. Kültürden bahsedebilmek için mutlaka bir insan topluluğunun olması gerekir (Köse, v.d.,2001:187).

İnsanların organize olarak bir arada yaşamaları toplumu oluştururken, toplumun ahenk içerisinde varlığını devam ettirmesi kültür sayesinde olmaktadır. İnsanoğlunun dünyaya ayak basmasından günümüze kadar yarattığı hukuk, etik, görgü kuralları, bilim, teknik, sanat, tıp, mimari vb. bütün maddi ve soyut çıktıları kültürü oluşturmaktadır (Erkmen, 2010:108).

Kültürel Doku

Kültürel doku konusunda yapılan tanımlardan bazılarını Őyle sıralayabiliriz:

- Kültürel doku, bir toplulukta yaşayan insanın öğrendiği; bilgi, gelenek, görenek, din ve teknik becerilerdir (Güney, 2020b: 96-97).
- Kültürel doku, doğanın sunduklarına karŐılık insanoğlunun meydana getirdiği bütün unsurlardır (Erkenekli, 2013: 152).
- Kültürel doku; insanların bir arada ve doğayla mücadele halinde yaşamalarının sonucunda ortaya çıkan sorunların çözülmesi sürecinde kazanılan ve olumlu sonuçları nedeniyle topluma yeni dahil olan insanlara da öğretilme gayesinde olunan gelenekler, görenekler, inançlar, deneyimler, teknikler ve yöntemlerdir (Doğan, 2018: 16).
- Kültürel doku, toplumun öğrendiklerini daha sonra eğitimle yine topluluklara aktardığı bir içeriktir (Güvenç, 2020:129).
- Kültürel doku, bir çevrede yaşayan insanlar arasında inanç, değer ve normların paylaşılmaması sistemidir (Karadirek ve Genç, 2020: 5-8).
- Kültürel doku, toplumda yaşayan bütün insanları birbirine bağlayan ve bu insanlar arasında dayanışmayı meydana getiren, dini, ahlaki, akli, ekonomik esaslardır (Tutar, 2017: 12).
- Kültürel doku, insanlarca paylaşılan, kabul edilen, bazen deđiŐtirilen, önceki nesilden alınıp sonraki nesillere aktarılan, inançlar, değerler ve normlardır (Nişancı, 2012: 1282).
- Kültürel doku, insanların ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla kullanılan araç ve gereçler ile gelenek, görenek vb alışkanlıkların tümüdür. (Gençkaya ve Demirci, 2018:59)
- Kültürel doku, insanların gereksinimlerini karşılamak amacıyla ürettiği maddi ve manevi bütün unsurlardır (Güney, 2020a: 25).

- Kültürel doku, toplumlarda gelenek halinde devam eden; duygu, düşünce, dil, sanat ve belli bir alandaki sistemli bilgidir. (Aktan, 2007: 2)

Yukarıdaki tanımlardan hareketle kültürel dokuyu; topluluk halinde yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamak için ürettiği, doğal süreçler dışında insanların katkısıyla meydana gelen ve sonraki nesillere aktarılan maddi ve soyut unsurların tamamıdır şeklinde tanımlamak mümkündür.

Doğanın sunduklarına karşı insanların etkileşimiyle ortaya konan; örf, adet, hukuk, müzik, folklor, konuşma, davranış şekilleri, değerler, inançlar, mimari, bilim, sanat gibi her türlü unsur kültürel dokunun kapsamı içine girmektedir (Aktan, 2007:25, Güvenç, 2020:126, Güney, 2020b: 96, Doğan, 2018:19, Oğuz, 2011:129).

Kültür İnşa Sürecinde Yapısal Değişkenler

Dünyadaki canlılar içerisinde insana atfedilen değer onun kültür oluşturma yeteneğiyle ilgilidir. İnsan, diğer canlılarla karşılaştırıldığında, doğayla mücadelesi sonucunda maddi unsurlar ve soyut yaşantı kalıpları oluşturmuştur. İnsanın doğa karşısındaki fiziki güçsüzlüğü, çareler üretmesini zorunlu kılmıştır (Erkmen, 2010:113).

Kültür; toplum, işletme ve insanlar için önem arz etmektedir. Kültürün oluşumunda insan olmakla birlikte, insanın sürekliliğinde de kültürün etkisi bulunmaktadır. Bir toplumdaki sosyal yaşam, üretim, bilim, sanat ve eğitim düzeyini kültür belirlemektedir (Köse, v.d.,2001:196).

1.Bireyler Açısından Kültürün Önemi

İnsanlar doğayla mücadelesi sonucunda maddi ve soyut olgular meydana getirerek varlıklarını sürdürebilmişlerdir. İnsanlar çevrelerindeki sorunları çözmek için pratik çözümler meydana getirerek, birikimli çözümler yumağı oluşturmuştur. Bireyler ait oldukları toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda yaşamlarını sürdürürler (Erkmen, 2010:119).

Kültür bireylerin fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesini sağlamaktadır. Bireyler içerisinde yaşıadığı toplumun kültürel özelliklerinden etkilenerak iyiyi, doğruyu, güzeli ve çirkini öğrenerek kişiliklerini oluştururlar. Ayrıca aynı kültüre inanan insanlar belirli değerlerin korunmasında mutabık oldukları için bireyler arasında sosyal dayanışmayı sağlamaktadır (Güney, 2020a: 24-49).

Bireylerin maddi ihtiyaçlarının yanında sosyal ihtiyaçlarının giderilmesi de önem arz etmektedir. Bir toplumun yesi olarak yaşıayan birey, toplumda aidiyet duygusunu hissederek psikolojik ihtiyaçının giderilmesini de sağlamaktadır (Köse, v.d.,2001:198).

2.Toplum Açısından Kültürün nemi

Toplum ve kültür birbirini tamamlayan iki ögedir. Nerede bir toplum varsa orada kültürden söz edebiliriz. Toplum, devraldığı kültürel unsurlarda değişim yaratarak ya da değiştirmeden sonraki nesillere aktarmaktadır. Kültür, birikimli bir şekilde yaşamaktadır (Erkmen, 2010:122).

Kültürün toplum hayatındaki ilişkileri düzenlemesi kültürün önemli bir yansımasıdır. Kültürel değişmeye paralel olarak toplumdaki bireylerin, tutum, duygu ve düşünceleri de değişmektedir (Köse, v.d.,2001:202).

Bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak toplumsal yaşam da değişimler olmuştur. Tarımda karasabanın kullanılması geniş aile yapısını gerektirirken, biçerdöver gibi teknolojik araçların kullanılması aile yapısını dolayısıyla kültürü de değişirmiştir. Kültür toplumları birbirinden ayıran önemli sınıflandırma aracıdır (Doğu, 2021: 23).

Toplumsal aidiyetin oluşmasında, tek bir organizma gibi olağanüstü süreçlerin bertaraf edilmesinde kültürün önemi yadsınamaz. Yine kültürel kazanımlar sayesinde toplumların sorun çözme becerisi birikimli olarak ilerlemektedir (Köse, v.d.,2001:204).

nceki neslin ürettiği çözüm yöntemleri üzerine eklemeler yapılarak sonraki nesle transfer edilmektedir. Böylece toplumlar oluşabilecek sorunları daha pratik şekilde çözmektedirler (Erkmen, 2010:128).

3.Kurumlar Açısından Kültürün Önemi

Kurumlar toplum içerisinde yaşayan örgütler olduğu için, içinde yaşadıkları kültürden etkilenmektedirler. İşletmeler hedeflerine ulaşmak için çevresel faktörleri dolayısıyla da faaliyette bulunduğu kültürün özelliklerini göz önünde bulundurmalarıdır. İşletme çalışanları bir kültürün temsilcileri oldukları için, mensubu oldukları kültürün özelliklerini de işletmeye taşımaktadırlar (Köse, v.d.,2001:206).

Kurumlar farklı kültürel özelliğe sahip bireylerden oluşabilmektedir. Kültür gerek işletme çalışanlarının birbirleriyle gerekse çalışanların işletmelerin amaçlarına bağlanmasında belirleyicidir (Erkmen, 2010:129).

Kurumlar amaçlarına ulaşmak için çalışanların desteğine ihtiyaç duymaktadır. Kurumlarda geçerli olan kültürel yapıyla uyum sağlayan çalışanlar kurumun taleplerine olumlu tepkiler verecektir. Her kurumun kendine has değerleri, kuralları, iş yapma şekilleri bulunmaktadır (Köse, v.d.,2001:220).

Bazı kurumlarda farklı kültürlerden çalışanlar da bulunabilmektedir. Bu durum işletmelerin tek bir kültür yerine çok kültürlü bir yapıyla çalışması sonucu doğurmaktadır (Yeşil, 2013: 53).

Kurumların hedeflerine ulaşmasında maddi ve maddi olmayan pek çok unsur arasında uyum sağlanması belirleyici olmaktadır. Teknik konularda standartlara uygun planlamalar uygulanabilirken, insan unsurunun ağırlıkta olduğu konularda belirsizlik söz konusudur (Köse, v.d.,2001:207).

Kültürel gerçeklik içerisinde yaşayan kurumlar dış çevre ile ilişkilerinde bu hassasiyetleri göz önünde bulundurmalarıdır, aksi takdirde sürdürülebilirlikte sıkıntılar ortaya çıkabilecektir. Aynı şekilde kurum çalışanları da farklı kültürel miraslarla işletme ortamına gelmektedirler. Bu farklılıkların kurum içerisinde uyumlaştırılarak, dengelenerek, kurum hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir (Erkmen, 2010:135).

Eğitim Felsefesi-Kültür İlişkisinde Yapısal Değişkenlerin Özellikleri

Kültür kavram olarak tanımlanması zor olsa da bu soyut ifadeyi nitelendiren bazı özellikleri

sıralamak mümkündür. Bütün toplumlarda ve insanların olduğu küçük gruplarda kültüre ait bazı ortak özelliklerden bahsedilebilir (Köse, v.d.,2001:210).

Kültürle ilgili ilk dikkati çeken özellik, bir topluluktaki ortak değerleri simgelemesidir. Bir toplumda bireysel farklılıklar söz konusu olsa da bazı semboller ve inanç sistemleri paylaşılarak ortak bir kültür meydana getirilmektedir. İnsanların; bilgi, sanat, gelenek ve göreneklerini kapsayan karmaşık bir yapıdır kültür. Toplumların birbirinden ayrışmasını sağlayan simgelerdir (Erkmen, 2010:137).

Toplumları ayırt edebilmek için en belirgin araç kültürdür. Dil, sanat, yeme-içme, folklor, gelenek-görenek, siyaset, hukuk düzeni vb tüm bu unsurlar toplumların kültürel özellikleridir. Bu zellikler bir toplumu tanımlayan unsurlardır. Toplumun birbirine bağlılığı kültürel ögeler aracılığıyla mümkün olmaktadır (Erkmen, 2010:145).

Eğitim felsefesi-kültür ilişkisinde yapısal değişkenlerin özelliklerini aşağdaki başlıklar halinde sıralayabiliriz (Güvenç, 2020: 130-135, Güney, 2020a:26-30, Tutar, 23-24):

Kültür ğrenilir

Kültür kalıtımla aktarılmayan,eğitimle kazanılan, bireyin yaşam süresince edindiği alışkanları kapsamaktadır. Kültürsüz bir şekilde hayata başlayan insan, kendinden önce oluşturulan kültürel unsurları öğrenme yoluyla edinmektedir.

Kültür tarihi ve süreklidir

İnsanları hayvanlardan ayıran en belirgin özellik, öğrendiklerini sonraki nesillere ğretebilmesidir. Kültürün bütün kültürlerden sonraki nesillere aktarılabilmesi, bütün kültürlerde ortak neden ve sonuçlarla ilgisini göstermektedir. Kültürün sürekli kılınmasını sağlayan araç dildir. Gerek yazılı gerekse sözlü dil aracılığıyla kültürel unsurlar nesilden nesile transfer edilmektedir.

Kültür toplumsaldır

Kültürün ortaya çıkması bir grup insanın varlığını gerekli kılmaktadır. Grubu oluşturan bireylerin alışkanlıkları, tutum ve değerleri grubun kültürünü meydana getirir. Toplumı meydana getiren

insanların etkileşimi sonucunda kültür oluşur. Topluların gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun, kendine has kültürel özellikleri bulunur. Toplumu oluşturan alt grupların da kendine özgü kültürel motifleri bulunabilmektedir.

Kültür kurallar bütünüdür

Kültür ideal davranış kurallarından oluşur. Birarada yaşamayı mümkün kılan yazılı ve yazılı olmayan kurallar kültürün düzenli bir şekilde var olmasını sağlar. Kültürün sonraki nesillere aktarılmasını sağlayan bu kurallardır. Bireyler her zaman bu kurallara uymasa da eylemlerinin ideal olup olmadığının ayırımını yapabilmektedir.

Kültür ihtiyaçları karşılayıcıdır

bireylerin ihtiyaçlarını gidermek için kullandıkları çözüm yöntemleri kültürü oluşturmaktadır. bir yöntemin ihtiyaçlara cevap verebilirliği onun kalıcı olmasını sağlayarak kültürü oluşturmaktadır. insanların fizyolojik ve sosyolojik ihtiyaçları kültürel çözümler sayesinde çözümlenmektedir. kültürü temsil eden unsurların insanlara sağladığı doyum, kültürün uzun soluklu olmasını sağlamaktadır. insanların doyumuna etkisi olmayan kültürel öğeler zamanla yok olabilmektedir.

Kültür değişir

Toplumsal ihtiyaçların değişmesi çözüm yollarını da değiştirerek kültürün değişmeyi doğurmaktadır. Kültürler, yayılma, öykünme gibi yöntemlerle de değişebilmektedir. Maddi kültürel unsurlar değişirken toplumsal dirençle karşılanmazken, manevi kültürel unsurların değişme süreci daha zorludur.

Kültür bütünleştiricidir

Kültürel sistem içerisindeki unsurlar uyumlu bir şekilde birbirini tamamlamaktadır. Kültür öğeleri değişir özellikte olduğu için, bütünleşen unsurlar zamanla değişerek, farklı bir bütünlük hali doğurabilmektedir. Bir kültürel coğrafyada karmaşıklık ve ortak değerler az ise kültürün

bütünleşmesi zorlaşacaktır. Bu durum toplumların sosyokültürel sorunlar yaşamasına sebep verecektir.

Kültür soyutlamadır

Kültür kavramı temsil ettiği somut unsurları yansıtan soyut bir kavramdır. Kültür kavramı bir toplumdaki ilişkileri, yaşantıları, süreçleri yansıtır.

Kültür toplumdaki değerleri kapsar

Bir toplumun kültürüne bakılarak, toplumda geçerli olan değerler görülebilir. Toplumların öncelediği, kıymet verdiği veya uzak durulması gereken davranış kalıpları kültürü meydana getirmektedir.

Kültür toplumsal birlikteliği ifade etmektedir

Kültürün oluşması için bir toplumun varlığı gereklidir. Bir toplumda yaşayan insanların yaşayacakları sorunlar için aynı çözüm yollarında birleşmeleri birlikteliklerini kuvvetlendirmektedir. İnsanların; inanç, sanat, gelenek ve görenek gibi alanlarda birlikteliği artmaktadır.

Kültür toplumların ilerlemesi için gerekli öğelerden meydana gelir

Kültür, bir topluma kendinden önceki neslin emaneti, sonraki nesillere ise aktarılacak değerler silsilesidir. Toplum kültürler unsurları kimi zaman değiştirerek sonraki nesillere transfer eder. Her dönemin toplumu kültürü geliştirip, kültüre katkılar sunmaktadır.

Eğitim felsefesi-kültür ilişkisinde yapısal değişkenlerle ilgili yukarıda sıralanan özelliklere bakıldığında kültürün; öğrenme yoluyla aktarıldığını, nesiller arası transfer edildiğini, toplumla anlam kazandığını, idealleştirilmiş kuralları içerdiğini, değişken olduğunu, içerdiği unsurların birbirini dengeleyerek bir sistem oluşturduğunu, toplumdaki değerleri kapsayarak toplumsal

birlikteliği ifade ettiğini söyleyebiliriz.

Sonuç

Kültür kavramının yüzlerce farklı tanımı yapılsa da çoğu tanımında bazı ortak kavramların kullanıldığı görülebilir. Bu ortak kavramların bir araya getirilmesi ile kültürün özellikleri şekillenmiştir.

Toplum üyesi olan insanın, kültür ve kültürel doku konusunu oluşturan olguyu öğrenmesiyle kültür ve kültürel doku oluşmaktadır. Kültür ve insan arasında sürekli ve karşılıklı bir etkileşim bulunmaktadır.

Kültür kavramı ilk defa Alman sözlüğünde 1793 yılında “insanların maddi ve manevi üretiminde gerçekleşen etkin ve yaratıcı faaliyetler bütünü” şeklinde yazılı hale getirilmiştir. Birçok bilim insanı tarafından Taylor’un tanımı kabul edilmektedir.

Edward Taylor; bilgi, iman, örf ve adetler, alışkanlıklar ve yeteneklerin oluşturduğu bir bütünü ifade etmek için Cultur sözcüğünü kullanmıştır. Kültür kavramının 18. yüzyıla kadar sözlüklerde yer etmemesi kayda değerdir. Kavramın tanımlanmasında görüş birliği olmasa da sözlükte tanımın sınırlarının çizilmesi önemli bir gelişme olarak kabul edilebilir.

Williams, kültürün anlam kronolojisinin; ürün kültürü, hayvan kültürü ve insan zihninin kültürü şeklinde bir sırayı takip ettiğini ve XVIII. Yüzyılla birlikte topluluğun genel yaşamını şekillendiren soyut dinamikleri ifade ettiğini belirtmiştir. İngilizler ve Fransızların bir dönem kültür kelimesi yerine uygarlık kelimesini kullandıkları görülmektedir.

Uygarlık kelimesinin İngilizce karşılığı olan Civilization incelendiğinde, Civil (kent) kelimesinden türetildiği, uygarlık ile kentsel yaşamın ifade edildiği görülecektir. Doğuda ise kent anlamına gelen Medine sözcüğünden türetilerek kullanılan medeniyet sözcüğü görülmektedir.

Günümüzde ideal davranış kalıplarını yansıtan bireyi tasvir etmek için kültürlü sözcüğü yerine medeni, uygar sözcükleri de kullanılmaktadır. Buradaki kullanım ile kültür, toplumun geneli tarafından yansıtılan ortak davranış kalıpları yerine toplum içerisindeki belirli bir zümrenin sahip olduğu, idealize edilmiş soyut olguları karşılamak için kullanılmaktadır.

Alfred Kroeber ve Clyde Kluckhohn 1952 yılında yaptıkları çalışmada kültürle ilgili 164 farklı tanıma ulaşımlardır. Mejujev, birçok kültür tanımının ortaya çıkmasını kültür kavramının bilimsel, toplumsal ve tarihsel boyutlarının olmasına bağlamıştır.

Kültür kavramı antropolojide teknik anlamıyla ilk defa 1865 yılında Taylor tarafından kullanılmıştır. Kavramın tanımıyla ilgili bu kadar farklılık, tanımlayan çevrelerin kültüre olan bakış açıları ile açıklanabilir. Kültür içeriği gereği pek çok disiplini ilgilendirebilmektedir. Bu durum farklı tanımların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Toplumların maddi ihtiyaçlarını gidermek için ürettiği teknik sistemler ve rfler, adetler, gelenekler gibi ilişki sistemleri kültürü oluşturmaktadır.

Hofstede, kültürü kolektif zihinsel programlama olarak ifade etmiştir. Bu ifadeyle, kültür bireylerin yalnız başına özelliklerini ifade etmek yerine bir grubun, bir coğrafi bölgenin veya bir ulusun ortak özelliklerini kapsamaktadır.

Kaynakça

Aktan, C. C. (2007). Bir Sosyal Sabit Sermaye Olarak Kültür. Pazarlama ve İletişim Kültürü , 1-11.

Bakan, İ. (2008). Örgüt Kültürü ve Liderlik Türlerine İlişkin Algılamalar İle Yöneticilerin Demografik zellikleri Arasındaki İlişki: Bir Alan Araştırması. Kahramanmaraş Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(14).

Cameron, K. S., & Quinn, R. E. (2021). Örgüt Kültürü rgtsel Tanı ve Değişim Rekabetçi Değerler Modeli. Ankara: Pegem.

Çetin, O. I. (2020). Türkiye'de rgt Kültürü Çalışmaları. İstanbul: Kriter Yayınevi.

Doğan, B. (2018). Örgüt Kültürü. İstanbul: Beta Yayınevi.

Erkenekli, M. (2013). Toplumsal Kültür Araştırmaları İçin Değer Merkezli Bütünleşik Bir Kültür Modeli nerisi. Savunma Bilimleri Dergisi, 12.

Erkmen, T. (2010). Örgüt Kültürü. İstanbul: Beta Yayın.

Gençkaya, Ö. F., & Demirci, E. Ü. (2018). Türkiye'de Kültür Politikasının Kurumsallaşma Sürecine Genel Bakış. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 57-70.

Gümüş, A. (2019). Ulusal Kültürün Çalışanların Örgütsel Bağlılıkları, İş Performansları, İşten Ayrılma Niyetleri Üzerindeki Etkisinde Yöneticilerin Örgütsel Adalet Arayışlarının Aracılık Rolü ve Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Güney, S. (2020). *Davranış Bilimleri*. Ankara: Nobel.

Karadirek, G., & Genç, K. Y. (2020). *Örgüt Kültürü*. Ankara: Astana Yayınları.

Köksal, K. (2007). Yükseköğretimde Örgüt Kültürü ve Alan Araştırması. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Nişancı, Z. N. (2012). Toplumsal Kültür-Örgüt Kültürü İlişkisi ve Yönetim Üzerine Yansımaları. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1282.

Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 123-137.

Tutar, H. (2017). *Örgüt Kültürü*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldız, G. (2017). Örgüt Kültürünün Özel ve Devlet Hastanelerinde Görev Yapan Hemşirelerin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Üzerine Etkisi Ve Bir Uygulama. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi.